

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 877/2016-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. decembra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Fulcom, advokátska kancelária, Živnostenská 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 46 T 4/2011 z 9. februára 2012, uzneseniami Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 To 105/2011 z 31. augusta 2011 a sp. zn. 1 To 83/2012 zo 17. októbra 2012 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 41/2015 z 28. júla 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. decembra 2015 dourčená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 46 T 4/2011 z 9. februára 2012, uzneseniami Krajského súdu

v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 To 105/2011 z 31. augusta 2011 a sp. zn. 1 To 83/2012 zo 17. októbra 2012 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tdo 41/2015 z 28. júla 2015.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 46 T 4/2011 z 31. marca 2011 oslobodený spod obžaloby Okresnej prokuratúry Bratislava III (ďalej len „okresná prokuratúra“) sp. zn. 2 Pv 482/2009 zo 17. januára 2011, ktorá mu kládla za vinu spáchanie skutku kvalifikovaného ako prečin neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu alebo nebytovému priestoru podľa § 218 ods. 1 a 3 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, keďže skutok okresný súd nepovažoval za trestný čin.

3. O odvolaní okresnej prokuratúry proti uvedenému rozsudku okresného súdu rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 1 To 105/2011 z 31. augusta 2011 tak, že prvostupňové rozhodnutie zrušil a vec vrátil okresnému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

4. Okresný súd následne rozsudkom sp. zn. 46 T 4/2011 z 9. februára 2012 uznal sťažovateľa vinným zo spáchania prečinu neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu alebo nebytovému priestoru podľa § 218 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona a odsúdil ho na peňažný trest v sume 400 €. V prípade nevykonalosti peňažného trestu okresný súd uložil sťažovateľovi náhradný trest odňatia slobody v trvaní dvoch mesiacov.

5. Odvolanie sťažovateľa proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa krajský súd uznesením sp. zn. 1 To 83/2012 zo 17. októbra 2012 zamietol ako nedôvodné.

6. Vzhľadom na výsledok konania podal sťažovateľ proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktoré najvyšší súd v konečnom dôsledku uznesením sp. zn. 2 Tdo 41/2015 z 28. júla 2015 odmietol.

7. Sťažovateľ je presvedčený, že okresný súd, ako aj krajský a najvyšší súd zasiahli do jeho základného práva na súdnu ochranu, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie, a to rozhodnutiami, na základe ktorých bol právoplatne odsúdený.

8. Svoje presvedčenie sťažovateľ odôvodnil tým, že krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 105/2011, ktorého výsledkom bolo zrušenie oslobodzujúceho rozsudku okresného súdu z 31. marca 2011, „*vyhodnotil dôkazy vykonané na hlavnom pojednávaní pred... súdom prvého stupňa a to bez toho, aby niektorý z nich sám vykonal alebo zopakoval*“ a *vec vrátil okresnému súdu, aby „prehodnotil vykonané dôkazy*“ .

9. Okresný súd následne rozsudkom z 9. februára 2012 uznal sťažovateľa vinným zo spáchania stíhaného prečinu, avšak „*v novom konaní nevykonal žiaden nový dôkaz, ktorý by odôvodňoval zmenu skutkových a právnych názorov, ku ktorým dospel vo svojom predchádzajúcom rozsudku*“, a „*odsudzujúci rozsudok*“ okresný súd „*odôvodnil iba tým, že je viazaný právnym názorom*“ krajského súdu, preto „*prehodnotil dôkazy*“ a „*neostávalo iné, i keď sa nestotožňuje so závermi Krajského súdu..., ako ustáliť vinu a uložiť primeraný trest*“.

10. Sťažovateľ v opravnom prostriedku proti rozsudku okresného súdu uviedol, že «*predmetný odsudzujúci rozsudok v plnom rozsahu vychádza z „právnych“ záverov Krajského súdu... ako má byť vo veci rozhodnuté, ktoré však nemajú žiadnu oporu v dokazovaní*». Konštatovanie krajského súdu v rozhodnutí zo 17. októbra 2012, ktorým bolo odvolanie sťažovateľa proti prvostupňovému odsudzujúcemu rozhodnutiu zamietnuté, že „*Súd I. stupňa... rešpektoval pokyn odvolacieho súdu a vykonané dôkazy prehodnotil. Súd I. stupňa vykonal na... hlavných pojednávaniach všetky dostupné dôkazy potrebné na rozhodnutie... a tieto... aj správne jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach... vyhodnotil*“, podľa sťažovateľa „*pôsobí úplne absurdne*“, a to najmä s prihliadnutím na skutočnosť, že okresný súd „*po zrušení jeho oslobodzujúceho rozsudku... nevykonal žiadne ďalšie hlavné pojednávanie, ani žiadne ďalšie dôkazy, iba už vykonané dôkazy v rozpore*

so spôsobom ako ich predtým sám hodnotil a vlastným názorom, vyhodnotil tak, ako mu to prikázal Krajský súd..., aby došlo k odsúdeniu sťažovateľa“.

11. Sťažovateľ prízvukoval, že krajský súd „*podrobne hodnotí dôkazy, ktoré sám nikdy nevykonal ani nezopakoval“.*

12. V dovolaní podanom proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 1 To 83/2012 zo 17. októbra 2012 sťažovateľ upriamil pozornosť dovolacieho súdu na skutočnosť, že okresný súd ho uznal vinným «*výlučne iba preto, že musel rešpektovať „právny“ názor Krajského súdu..., ako má vykonané dokazovanie hodnotiť, čo Okresný súd... aj sám vo svojom druhom odsudzujúcom rozsudku skonštatoval*». Poukázal na skutočnosť, že v „*posudzovanom prípade ide medzi ním a jeho (teraz už bývalou) manželkou... výlučne o vzťahy a spory, ktoré majú rýdzo súkromnoprávny základ“* a „*Trestné konanie... v zásade nemôže slúžiť ako prostriedok nahradzujúci ochranu práv a právnych záujmov osôb v oblasti súkromnoprávných vzťahov“.*

13. Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 2 Tdo 41/2015 z 28. júla 2015 skonštatoval, že „*aj keď nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie súdmi nižších stupňov, je pri posudzovaní dovolacieho dôvodu oprávnený hodnotiť závažnosť prečinu a opierať sa pritom o dôkazy, ktoré boli v súdnom konaní vykonané; nesmie však skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku“*, avšak podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd „*následne tento svoj nepochybne správny názor sám poprel, keď v napadnutom uznesení zhodnotil závažnosť prečinu sťažovateľa na základe hodnotenia dôkazov, ktoré prijal Krajský súd... bez toho, aby ako súd odvolací, sám vykonal alebo zopakoval niektorý z dôkazov vykonaných pred Okresným súdom... na základe ktorých bol sťažovateľ týmto súdom pôvodne oslobodený. Najvyšší súd si tak bez zákonného základu osvojil arbitrárne skutkové závery, ktoré Krajský súd... pod pláštikom záväzného právneho názoru doslova vnútil Okresnému súdu... s pokynom, aby prehodnotil vykonané dokazovanie tak, aby došlo k odsúdeniu sťažovateľa.“.* Podľa slov sťažovateľa „*Najvyšší súd tak nielenže vychádzal z účelovo pozmeneného skutkového stavu, ktorý nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, ale túto závažnú vadu nižším súdom vôbec nevytkol, a to napriek*

tomu, že spočíva v postupe súdov nižšieho stupňa, ktorý vydaniu napadnutých rozhodnutí predchádzal, a ktorý je preto podľa ust. § 384 ods. 1 Tr. por. tiež povinný preskúmať.“

14. Sťažovateľ je presvedčený, že z „*ustanovení Trestného poriadku jednoznačne vyplýva, že odvolací súd je viazaný hodnotením dôkazov súdom prvého stupňa s výnimkou tých dôkazov, ktoré odvolací súd sám na verejnom zasadnutí vykonal*“, a že „*Odvolací súd, je naopak povolaný k prieskumu a prípadnej náprave väd ohľadne skutkových zistení, ako aj hmotnoprávných a procesných väd rozhodnutia súdu prvého stupňa. Odvolací súd sa však môže odchyliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa iba v prípadoch ustanovených v § 322 ods. 3 Tr. por. Je pritom v zásade neprípustné, aby odvolací súd rozhodol sám rozsudkom, ak sám nevykoná žiadne dôkazy, keďže by tak bez opory v zákone menil skutkový stav zistený súdom prvého stupňa na hlavnom pojednávaní.*

Ak preto odvolací súdu považuje rozsah dokazovania pred súdom prvého stupňa za úplný, avšak vykonané dôkazy hodnotí inak, nemôže rozhodnúť po zrušení rozsudku súdu prvého stupňa sám rozsudkom, pokiaľ sám nevykoná alebo nedoplní dôkazy na verejnom zasadnutí.“

15. Odvolací súd nemôže podľa názoru sťažovateľa „*zrušiť napadnutý rozsudok iba preto, že sám na základe svojho vlastného presvedčenia hodnotí tie isté dôkazy s iným v úvahu prichádzajúcim výsledkom. V takomto prípade nemožno rozsudku súdu prvého stupňa vytknúť žiadnu vadu... Pokiaľ odvolací súd vytýka súdu prvého stupňa porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov, musí sa jednať o úplne závažné vybočenie z logiky prejednávanej veci. Musí tiež zdôvodniť, v čom vidí rozpory a vadné hodnotenie dôkazov súdom prvého stupňa, obyčajný všeobecný poukaz na porušenie tejto zásady nepostačuje.*

Odvolací súd pritom môže súd prvého stupňa iba upozorniť, čím sa má znova zaoberať, a ktoré skutočnosti vziať v úvahu, nesmie mu však ukladať záväzné pokyny, ako vo veci rozhodnúť.“

16. Sťažovateľ tvrdí, že „*spôsob, akým Okresný súd..., Krajský súd... a Najvyšší súd rozhodovali o jeho vine nemôže z ústavnoprávneho hľadiska obstať, keďže excesívnym a svojvoľným spôsobom vybočil z intencií Trestného poriadku*“. Pokračuje, že „*Krajský*

súd... výsledok nielenže prejudikoval, ale úplne explicitne a autoritatívne ho vnútil Okresnému súdu..., pričom nerešpektoval jeho výlučnú právomoc posúdiť vec na základe riadne vykonaných a vyhodnotených dôkazov“.

17. Slovaní sťažovateľa «Krajský súd... porušil právo sťažovateľa na súdnu... ochranu... a jeho právo na spravodlivé súdne konanie..., keď de facto rozhodol o vine sťažovateľa spôsobom, ktorý nerešpektoval zákonom dané rozloženie pôsobnosti medzi súdom prvého stupňa a odvolacím súdom.

Uvedené základné práva... porušil aj Okresný súd..., keďže hodnotenie dôkazov, ktoré vykonal v odôvodnení svojho... odsudzujúceho rozsudku, nevyvierali z jeho vnútorného presvedčenia..., ale z ústavne neakceptovateľnej viazanosti... tzv. „právnym názorom“ Krajského súdu... Okresný súd... tak vlastne mechanicky prevzal celé hodnotenie dôkazov od Krajského súdu..., aj keď sa s ním, ako to sám uviedol..., vôbec nestotožňoval. Je pritom nepochybné, že hodnotenie dôkazov vykonaných na hlavnom pojednávaní pred súdom prvého stupňa odvolacím súdom nemožno za žiadnych okolností považovať za záväzný právny názor odvolacieho súdu.

Základné právo... na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces... porušil aj... najvyšší súd, ktorý opakovane nedostal svojim zákonným právomociam a v rovine všeobecnej ochrany ústavnosti neposkytol ochranu porušeným základným právam sťažovateľa, ku ktorej je nepochybné ako najvyšší všeobecný súd povolaný.

Naopak, sám pri svojom rozhodovaní porušenie práv sťažovateľa súdmi nižších stupňov aproboval...

... namiesto toho, aby v rámci svojej právomoci zrušil evidentne nezákonné a neústavné rozhodnutia jemu podriadených všeobecných súdov a dôrazne im ich hrubé porušenie zákona a ústavy vytkol, ich postup odobril tým, že o námietkach sťažovateľa rozhodoval na základe skutkového stavu zhodnoteného protiústavne a rozpore s Trestným poriadkom odvolacím súdom, a to napriek tomu, že námietka sťažovateľa voči tejto skutočnosti sa tiahla celým trestným konaním a podaniami sťažovateľa, ktoré v ňom robil, vrátane jeho dovolania.».

18. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„I. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 07. 2015, č. k. 2 Tdo 41/2015, uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 17. 10. 2012, č. k. 1 To/83/2012, rozsudkom Okresného súdu Bratislava III zo dňa 09. 02. 2012, č. k. 46 T 4/2011 a uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31. 08. 2011, č. k. 1 To 105/2011 porušené bolo.

II. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 07. 2015, č. k. 2 Tdo 41/2015, uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 17. 10. 2012, č. k. 1 To/83/2012, rozsudok Okresného súdu Bratislava III zo dňa 09. 02. 2012, č. k. 46 T 4/2011 a uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31. 08. 2011, č. k. 1 To 105/2011 sa preto zrušujú.

III. [REDAKOVANÉ] sa priznáva náhrada trov konania vo výške 322,73 €, ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný zaplatiť k rukám právneho zástupcu JUDr. Milana Fulca, so sídlom Živnostenská 2, 811 06 Bratislava do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

19. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

20. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

21. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

22. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

23. Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu sp. zn. 46 T 4/2011 z 9. februára 2012, uzneseniami krajského súdu sp. zn. 1 To 105/2011 z 31. augusta 2011 a sp. zn. 1 To 83/2012 zo 17. októbra 2012 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 41/2015 z 28. júla 2015, ku ktorému malo dôjsť tým, že rozhodnutia všeobecných súdov, ako aj postupy ich vydaniu predchádzajúce v trestnej veci sťažovateľa sú v rozpore s príslušnou zákonnou úpravou, ktorou sa konanie riadilo.

24. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

25. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie rozsudkom okresného súdu sp. zn. 46 T 4/2011 z 9. februára 2012

26. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

27. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (pozri. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 20/02, III. ÚS 152/03).

28. Napadnutým je rozsudok okresného súdu sp. zn. 46 T 4/2011 z 9. februára 2012. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ využil svoje právo podať proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd (v tomto prípade v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 83/2012), ktorý v prípade zistenia zásahu prvostupňového súdu do základných práv alebo slobôd sťažovateľa (či už svojím rozhodnutím alebo postupom) bol zároveň povinný týmto právam alebo slobodám poskytnúť ochranu.

29. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie uznesením krajského súdu sp. zn. 1 To 105/2011 z 31. augusta 2011

30. Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

31. Nedodržanie uvedenej lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože to kogentné ustanovenie § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde neumožňuje (napr. m. m. III. ÚS 124/04, IV. ÚS 14/03, III. ÚS 14/03).

32. V zmysle ustanovenia § 184 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku napadnuté uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť dňom jeho vydania, t. j. 31. augusta 2011.

33. Pokiaľ bol sťažovateľ presvedčený, že krajský súd týmto rozhodnutím zasiahol do jeho základných práv, mal možnosť domáhať sa ich ochrany cestou ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v zákonom o ústavnom súde (§ 53 ods. 3) upravenej lehote dvoch mesiacov, keďže proti označenému druhostupňovému rozhodnutiu nemal možnosť podať ďalší (riadny ani mimoriadny) opravný prostriedok.

34. Ako z obsahu sťažnosti vyplýva, sťažovateľ v lehote dvoch mesiacov od oznámenia mu označeného rozhodnutia krajského súdu (z 31. augusta 2011) sťažnosť ústavnému súdu pre namietané porušenie základných práv nepodal, preto sa aktuálnou sťažnosťou dostal zjavne do omeškania s jej podaním, ktoré v zmysle judikatúry ústavného súdu nemožno odpustiť. Ústavný súd preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú.

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie uznesením krajského súdu sp. zn. 1 To 83/2012 zo 17. októbra 2012 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 41/2015 z 28. júla 2015

35. Sťažovateľ v sťažnosti podanej ústavnému súdu predovšetkým vyčíta, že rozhodnutiami všeobecných súdov bol v konečnom dôsledku uznaný vinným zo spáchania skutku, ktorý podľa jeho názoru nemal byť posúdený ako trestný čin, ale mal byť riešený v občianskoprávnom konaní, keďže išlo o spor občianskoprávnej povahy medzi ním a jeho bývalou manželkou. Je presvedčený, že právne závery konajúcich súdov nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní. Za v rozpore so zákonom považoval postup krajského súdu, pokiaľ tento hodnotil dôkazy, ktoré sám nevykonal a prikázal okresnému súdu, ako má vo veci rozhodnúť. Najvyšší súd sťažovateľ kritizuje najmä z dôvodu, že si osvojil arbitrárne skutkové závery krajského súdu, ktoré boli odvolacím súdom vnútené okresnému súdu, a dovolací súd nielenže vychádzal z *„účelovo pozmeneného skutkového stavu, ktorý nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, ale túto závažnú vadu nižším súdom vôbec nevytkol“*.

36. Ústavný súd v prvom rade pripomína, že nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie

s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

37. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

38. Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania.

39. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

40. Podstatou sťažnosti je jednak nesúhlas sťažovateľa s právnym posúdením stíhaného skutku konajúcimi súdmi ako prečinu v jeho trestnej veci namiesto jeho posúdenia ako občianskoprávneho vzťahu medzi ním a jeho bývalou manželkou, ako aj nesúhlas s procesným postupom všeobecných súdov nesúladným s príslušnými ustanoveniami trestnoprocesného predpisu, ktorým sa konanie riadilo a ktorý v konečnom dôsledku prispel k jeho odsúdeniu.

41. Ako prvé ústavný súd preskúmal opodstatnenosť námietky sťažovateľa, že krajský súd a najvyšší súd nesprávne vyhodnotili konanie sťažovateľa ako prečin namiesto toho, aby tento skutok posúdili ako občianskoprávny spor.

42. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia sp. zn. 1 To 83/2012 zo 17. októbra 2012 konštatoval, že „v tejto predmetnej trestnej veci už raz rozhodoval a to uznesením sp. zn. 1 To/l 05/2011 zo dňa 31. 08. 2011, ktorým podľa § 321 ods. 1 písm. d/ Tr. por. zrušil predchádzajúci oslobodzujúci rozsudok... V odôvodnení tohto rozhodnutia odvolací súd konštatoval, že v tomto prípade boli naplnené všetky formálne znaky žalovaného trestného činu, ako aj priamy úmysel obžalovaného spáchať predmetný trestný čin. Taktiež aj materiálna stránka trestnej činnosti nebola taká nízka, ako to má na mysli § 10 ods. 2 Tr. zák., ba práve naopak. V závere svojho rozhodnutia odvolací súd prikázal súdu I. stupňa prehodnotiť vykonané dôkazy jednotlivo, ako aj vo vzájomných

súvislostiach a spravodlivo vo veci rozhodnúť za súčasného rešpektovania § 327 ods. 1 Tr. por.

Súd I. stupňa po zrušení vyššie uvedeným rozhodnutím odvolacieho súdu rešpektoval pokyn odvolacieho súdu a vykonané dôkazy prehodnotil. Súd I. stupňa vykonal na predchádzajúcich hlavných pojednávaniach všetky dostupné dôkazy potrebné na rozhodnutie o obžalobnom návrhu tak, ako to predpokladá ustanovenie § 2 ods. 10 Tr. por. a tieto dôkazy aj správne jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por. vyhodnotil.“.

43. Odvolací súd však považoval „za potrebné vytknúť súdu I. stupňa nedostatočné odôvodnenie svojho rozhodnutia, ktorý sa v odôvodnení obmedzil iba na vyslovenie, že je podľa § 327 Tr. por. síce viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, avšak s týmto sa nestotožňuje a neostávalo mu teda nič iné ako ustáliť vinu a uložiť primeraný výchovný trest. Bližšie sa však otázkou viny a trestu obžalovaného nevenoval, čím postupoval v rozpore s § 168 ods. 1 Tr. por., pretože z predmetného odôvodnenia nie sú zrejmé skutočnosti, ktoré vzal za dokázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenia oprel a akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov.“.

44. Následne krajský súd uviedol stručný obsah dôkazných prostriedkov (listinných a výpovedí sťažovateľa, poškodenej a svedkov) a rezultoval, že „z vyššie uvedených skutočností jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností vyplýva, že sa podarilo preukázať, že predmetný skutok sa stal a tento aj zároveň vykazuje jednotlivé formálne znaky prečinu neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu alebo k nebytovému priestoru podľa § 218 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Tr. zák., ktoré odvolací súd podrobne rozobral V uznesení sp. zn. 1 To/105/2011 zo dňa 31.08.2011, na ktoré zároveň v podrobnostiach poukazuje bez potreby tieto opakovane uvádzať.“.

45. V ďalšom odvolací súd reagoval na obhajobné námietky sťažovateľa a uviedol, že sťažovateľ „založil a udržiava až doposiaľ protiprávny stav, v dôsledku ktorého poškodená nemôže vôbec užívať predmetnú nehnuteľnosť“. Vysvetlil, prečo niektoré zo sťažovateľom uvádzaných okolností nemali právny vplyv na posúdenie jeho konania ako

trestného činu. Išlo najmä o námietky sťažovateľa týkajúce sa okolností, za akých opustil byt, v ktorom býval pred nast'ahovaním sa do domu; postupu poškodenej, pri ktorom bránila sťažovateľovi v styku s jeho dieťaťom; podania návrhu na rozvod a na zrušenie a vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov; doby, keď bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie; prípadného pobytu inej osoby v dome; iných možností bývania poškodenej; uhrádzania nákladov spojených s užívaním domu; povinnosti poskytnutia, resp. zaobstarania kľúčov od nehnuteľnosti pre poškodenú a pod. Rovnako sa odvolací súd vysporiadal s výhradami sťažovateľa, že poškodená neprejavila záujem o trvalý pobyt v dotknutej nehnuteľnosti a jej užívanie. Taktiež ozrejmil, prečo vedenie iného občianskoprávneho konania medzi sťažovateľom a poškodenou nemohlo zbaviť poškodenú jej práva pokojne a nerušene užívať nehnuteľnosť, ako aj to, že sťažovateľovi predošlým rozhodnutím „neimputoval povinnosť“ podávať občianskoprávne žaloby.

46. Odvolací súd napokon uzavrel, „že v danom prípade poškodená... prinajmenšom v rozhodnom období, preukázateľne však aj po ňom, nemohla vôbec užívať predmetný dom... Týmto bol výrazným spôsobom porušený záujem spoločnosti chránený Trestným zákonom, t. j. pokojné a nerušené užívanie vlastného domu poškodenou a s poukazom na tieto skutočnosti a dobu páchania trestnej činnosti nie je možné aplikovať § 10 ods. 2 Tr. zák., pretože závažnosť žalovaného prečinu nie je nepatrná.

Odvolací súd konštatuje, že z vyššie uvedených skutočností jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností vyplýva, že sa podarilo preukázať, že predmetný skutok sa stal, vykazuje všetky zákonné formálne znaky prečinu neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu alebo k nebytovému priestoru podľa § 218 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Tr. zák.

Správne teda postupoval súd I. stupňa, keď obžalovaného uznal za vinného z prečinu neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu alebo k nebytovému priestoru podľa § 218 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. pretože v danom prípade boli naplnené všetky formálne znaky uvedeného prečinu.

Formálny znak uvedený v § 218 ods. 3 písm. a/ Tr. zák. závažnejším spôsobom konania, je daný § 138 písm. b/ Tr. zák., podľa ktorého sa závažnejším spôsobom konania rozumie po dlhší čas, pričom čas ustálený v skutkovej vete napadnutého rozhodnutia 2 a pol roka možno subsumovať pod tento pojem. “.

47. Ako z uvedeného vyplýva, krajský súd sa so všetkými skutkovými a právnymi otázkami relevantnými pre konečné rozhodnutie v trestnej veci sťažovateľa zaoberal a vysporiadal. Rovnako sa dostatočne presvedčivo vysporiadal so všetkými obhajobnými námietkami sťažovateľa. Uvedením skutočností, ktoré považoval za podstatné pre prijatie rozhodnutia, že sťažovateľ svojím konaním naplnil všetky znaky skutkovej podstaty prečinu, pre ktorý bol stíhaný, v dôsledku čoho vznikla potreba uznať sťažovateľa vinným zo spáchania tohto prečinu, si krajský súd splnil povinnosť vyplývajúcu mu z ústavnoprávneho príkazu postupovať a rozhodnúť vo veci pri súčasnom zachovaní a rešpektovaní základných práv a slobôd sťažovateľa.

48. Krajský súd jasne uviedol a presne poukázal, z ktorých dôkazných prostriedkov, ktoré dôkazy sťažovateľa usvedčujú z protiprávneho konania, a prečo jeho obhajobné námietky v danom konaní nemohli neobstať. Zistiac, že konaním sťažovateľa bolo oprávnenej osobe (poškodenej ako bezpodielovej spoluvlastníčke nehnuteľnosti) neoprávnene bránené v užívaní domu, použil príslušné zákonné ustanovenie, v dôsledku čoho došlo k odsúdeniu sťažovateľa. Aplikáciu príslušných zákonných ustanovení odvolacím súdom pritom nemožno považovať za takú, ktorá by bola v rozpore s ich znením, prípadne zmyslom alebo účelom. Z tohto dôvodu je potrebné napadnuté rozhodnutie krajského súdu považovať za ústavne konformné.

49. Za také (ústavne akceptovateľné) ústavný súd považuje aj napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 41/2015 z 28. júla 2015, ktorým dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 1 To 83/2012 zo 17. októbra 2012 odmietol.

50. Sťažovateľ dovolanie podal z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, t. j. že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Ústavný súd preto v súvislosti so sťažovateľovou požiadavkou poskytnutia ochrany jeho základnému právu na súdnu ochranu, prípadne právu na spravodlivé súdne konanie mohol rozhodnutie najvyššieho súdu skúmať iba v rozsahu, ako ho vymedzuje práve sťažovateľom označený

dovolací dôvod. Inak povedané, úlohou ústavného súdu bolo zistiť, či najvyšší súd sa z hľadiska požiadaviek označeného dovolacieho dôvodu vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľa uvedenými v dovolaní, a to s prihliadnutím na ustanovenie § 385 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého dovolací súd je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené.

51. V odôvodnení svojho rozhodnutia najvyšší súd stručne zopakoval argumentáciu sťažovateľa uvedenú v dovolaní, išlo predovšetkým o jeho tvrdenie, že rozhodnutia nižších stupňov boli založené na nesprávnom právnom posúdení a že v danom prípade šlo o rýdzo občianskoprávny spor medzi ním a jeho bývalou manželkou, že neboli naplnené všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu (stíhaného prečinu), a teda došlo k zneužitiu prostriedkov trestného práva v tejto veci.

52. Najvyšší súd k „*dovolateľom označenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.*“ poznamenal, že „*v rámci dovolacieho konania nie je prípustné preskúmať správnosť a úplnosť zisteného skutku (veta za bodkočiarkou v § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.). Skutkový stav môže najvyšší súd hodnotiť len z toho hľadiska, či skutok alebo iné okolnosti skutkovej povahy boli správne právne posúdené tzn., či boli právne kvalifikované v súlade s príslušnými ustanoveniami hmotného práva. Preto nemožno preverovať úplnosť vykonaného dokazovania a správnosť hodnotenia jednotlivých dôkazov, nakoľko toto sú otázky upravené normami procesného práva, nie hmotným právom. Uvedený záver zodpovedá skutočnosti, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom a rozhoduje o ňom najvyšší súd už v tretej inštancii, kde nemožno znovu vytvárať, či meniť skutkové zistenia. S ohľadom na to, nemôže najvyšší súd spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov. Dovolací súd však môže pri posudzovaní tohto dovolacieho dôvodu hodnotiť závažnosť (vyššiu než nepatrnú) prečinu (§10 ods. 2 Tr. zák.) a opierať sa pritom o dôkazy, ktoré boli v súdnom konaní vykonané; nesmie však skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku - ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Tr. por.*“.

53. Následne dovolací súd konštatoval, že „po preskúmaní predloženého spisového materiálu dospel k záveru, že okresný i krajský súd konali... v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretovali a aplikovali správne, ich úvahy vychádzali z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. S ohľadom na správnu aplikáciu príslušných hmotnoprávných a procesnoprávných zákonných ustanovení sú rozhodnutia súdov nižšieho stupňa, ktoré tvoria jednotu, aj náležité, zrozumiteľne a presvedčivo odôvodnené. Najmä krajský súd v jeho uznesení spôsobom zodpovedajúcim potrebám trestného konania reflektoval na obvineným vznesené obhajobné tvrdenia a ním uvádzané pochybenia v rozhodnutí okresného súdu, ku ktorým v primeranej miere odôvodnil svoje úvahy opierajúc sa o skutkové zistenia plynúce z vykonaného dokazovania a z nich odvodené právne závery.“.

54. K otázke použitia prostriedkov trestného práva na danú vec najvyšší súd odpovedal takto: «*pokiaľ zákonodarná moc označila určité konanie za protiprávne (zločiny a obzvlášť závažné zločiny) bez možnosti úvah, či za istých okolností (pri prečine materiálny korektív) protiprávnym nie sú, potom i súdna moc musí rešpektovať vôľu zákonodarcu. Ak by súdna moc „oslobodzovala“ zločiny a obzvlášť závažné zločiny s odkazom na princíp ultima ratio, potom by sa mohla harmónia vzájomnej kontroly a rozdelenia právomoci zákonodarnej, výkonnej a súdnej moci narušiť, pretože súdna moc by sama tvorila, resp. pretvárala zákony v rozpore s tým, ako ich prijala zákonodarná moc. Preto aj aplikácia princípu ultima ratio v trestnom konaní musí mať isté pravidlá, ktoré nemôžu byť založené na svojvoľnom výklade zákona súdom. Z toho vyplýva, že princíp ultima ratio možno aplikovať v rámci trestného konania vždy len v súlade s ustanoveniami Trestného zákona a Trestného poriadku.*

...princíp ultima ratio možno uplatniť len prostredníctvom materiálneho korektívu § 10 ods. 2 Tr. zák., teda len pri prečinoch. Toto pravidlo je vo vzťahu k prečinom plne opodstatnené, pretože súdna moc na aplikáciu princípu ultima ratio použila zákonodarcom deklarovanú možnosť za istých okolností nepovažovať za protiprávne konanie, ktoré sa ako protiprávne javí z dôvodu naplnenia všetkých formálnych znakov skutkovej podstaty konkrétneho prečinu.»

55. Avšak vo veci sťažovateľa najvyšší súd „dospel k záveru, že obvinený... svojím konaním uvedeným v skutkovej vete odsudzujúceho rozsudku naplnil všetky t. j. formálne i materiálne znaky skutkovej podstaty prečinu neoprávneného zásahu do práva domu, bytu alebo nebytového priestoru podľa § 218 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. s poukazom na §138 písm. b/ Tr. zák.“.

56. Vysvetlil pritom, že „Z hľadiska obsahu, každá skutková podstata trestného činu vyjadruje všetky podstatné znaky a črty nevyhnutné na posúdenie, či konkrétny spáchaný skutok možno pokladať za trestný čin. Ide o súhrn znakov možných ľudských aktivít, ktorých splnením vzniká trestná spornosť. Znaky trestných činov uvedené v Trestnom zákone vyjadrujú možnosť vzniku takto klasifikovaných skutkov (predvídanie možnosti vzniku), ako aj nevyhnutnosť podradiť ich pod príslušné skutkové podstaty trestných činov a použiť právne následky uvedené v Trestnom zákone. Súhrn skutkových znakov jednotlivých skutkových podstat trestných činov odráža konkrétny skutok kvantity a kvality. Trestná zodpovednosť vzniká na základe existencie spáchaného skutku, ktorý vykazuje znaky skutkovej podstaty trestného činu. Okrem obligatórnych znakov skutkovej podstaty trestného činu, ktorými sú objekt (záujem, hodnota, či spoločenský vzťah chránený trestným právom), objektívna stránka (konanie vrátane opomenutia, následok a príčinná súvislosť medzi konaním a následkom), subjekt (páchatel') a subjektívna stránka (zavinenie, niekedy aj pohnútky - motív) sa na vyvodenie trestnej zodpovednosti pri prečine vyžaduje aj naplnenie tzv. materiálneho korektívu, ktorý je vyjadrený v ustanovení § 10 ods. 2 Tr. zák. - nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolností za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútky páchatel'a je jeho závažnosť nepatrná. Materiálny korektív predstavuje výnimku z formálneho chápania kategórie trestných činov. Jednou z podmienok, ktorá musí byť splnená na to, aby určité protiprávne konanie (skutok) mohlo byť kvalifikované ako konkrétny prečin, je v zmysle § 10 ods. 2 Tr. zák. aj pozitívny záver o tom, že závažnosť konania, ktoré inak z formálneho hľadiska napĺňa znaky skutkovej podstaty nejakého prečinu je vyššia ako nepatrná. Stupeň závažnosti činu má zásadný význam pre rozhodnutie o základnej otázke trestného konania (otázke viny a trestu)...

Kritériá, pomocou ktorých sa určuje závažnosť prečinu, sa týkajú konania a následku (test objektívnej stránky) a miery zavinenia v prípade pohnútky (t. j. subjektívnej stránky) sú také rôzne a premenlivé, že pomocou nich možno v konkrétnom prípade dostatočne rozlíšiť stupeň závažnosti spáchaného prečinu, resp. činu vykazujúceho znaky prečinu. Uvedené kritériá pritom nemožno hodnotiť izolovane, ale v ich súhrne bez toho, aby niektoré boli preceňované na úkor iných. Závažnosť niektorého protispoločenského konania býva spravidla deliacou čiarou medzi trestným činom a priestupkom.“

57. Dovolací súd poukázal, že *«V skutkovej vete odsudzujúceho rozsudku vymedzené konanie obvineného spočívajúce v dlhodobom „nedovolení presťahovať sa do domu“ oprávnenej osobe, „nedaní kľúčov od domu“ oprávnenej osobe, „odmietnutí dobrovoľne pustiť“ oprávnenu osobu do domu, „odmietnutím dať kľúče od domu“ oprávnenej osobe, napĺňa objektívnu stránku skutkovej podstaty stíhaného prečinu a vzhľadom na všetky okolnosti prípadu, najmä na spôsob vykonania činu, nepochybne aj subjektívnu stránku tohto prečinu.*

Najvyšší súd sa nestotožnil s názormi dovolateľa, že jeho konanie nenapĺňa zákonné znaky prečinu s ohľadom na princíp ultima ratio, a teda s ohľadom na materiálne ponímanie trestného konania ako konania subsidiárneho k (v tomto prípade) občianskoprávnemu konaniu.

Obvinený dlhodobo - viac ako 2 roky - neoprávnene bránil svojej manželke (aj ich dcére) pokojne a riadne užívať svoje vlastníctvo, a keď už umožnil vstup do domu, tak im znepríjemňoval pobyt... Motívom bolo nepochybne odradiť manželku od nárokovateľnej možnosti bývať v dome, ale i od nárokovania si majetkového podielu z domu a v poslednom rade i realizovanie svojho nerušeného užívania domu v spoločnosti priateľky. Všetky okolnosti prípadu v súhrne dosiahli takú intenzitu závažnosti, ktorá napĺňa i materiálny korektív stíhaného prečinu.»

58. Z citovaných častí odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že námietkami sťažovateľa sa konajúci súd v rozsahu nevyhnutnom pre rozhodnutie o dovolaní zaoberal a po vyhodnotení svojich zistení dospel k záveru, že sťažovateľ konaním uvedeným v skutkovej vete odsudzujúceho rozsudku naplnil všetky

znaky stíhaného prečinu. Nemožno pritom rozhodnutiu dovolacieho súdu vytknúť neodôvodnenosť ani arbitrárnosť. V jeho odôvodnení sú totiž uvedené dostatočne presvedčivé, jasné a zrozumiteľné argumenty, ktoré korešpondujú s výrokom rozhodnutia a ústavným súdom nebola zistená ani žiadna vnútorná rozpornosť, nejednotnosť alebo nelogickosť odôvodnenia. Výklad ani aplikáciu príslušných právnych noriem [§ 371 ods. 1 písm. i) a § 10 ods. 2 Trestného poriadku, § 218 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona] najvyšším súdom nemožno považovať za rozpornú s ich znením, zmyslom a účelom.

59. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd hodnotí napadnuté uznesenie najvyššieho súdu ako ústavne konformné, a teda nevyžadujúce korekciu zo strany orgánu ochrany ústavnosti.

60. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným (m. m. II. ÚS 134/09). Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje.

61. Ústavný súd nemohol akceptovať sťažovateľovo tvrdenie, že najvyšší súd „vychádzal z účelovo pozmeneného skutkového stavu, ktorý nemá oporu vo vykonanom dokazovaní“, a to z dôvodu, že sťažovateľ sám neuviedol žiadnu právne významnú okolnosť, z ktorej by bolo možné takýto záver prijať (sťažovateľ v sťažnosti podanej ústavnému súdu namieta nesprávne hodnotenie zisteného skutkového stavu, nie zmenu skutkového stavu) a navyše v súvislosti s rozhodnutím krajského súdu namietal „príkaz“ odvolacieho súdu adresovaný prvostupňovému súdu „prehodnotiť vykonané dôkazy“, a to

v súlade s § 2 ods. 12 Trestného poriadku. Za takejto situácie je bez ďalších relevantných tvrdení potrebné konštatovať absenciu požadovanej súvislosti medzi príkazom prehodnotiť vykonané dôkazy a afirmovaním zmeny skutkového stavu sťažovateľom. Pre úplnosť je tiež vhodné pripomenúť, že sám sťažovateľ už v texte sťažnosti pripustil oprávnenie odvolacieho súdu vytknúť súdu prvého stupňa porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov. Práve o to v rozhodnutí krajského súdu sp. zn. 1 To 105/2011 z 31. augusta 2011 išlo. Pokiaľ v ďalšej časti tejto problematiky sťažovateľ tvrdí, že druhostupňový súd musí „zdôvodniť, v čom vidí rozpory a vadné hodnotenie dôkazov súdom prvého stupňa...“, podľa názoru ústavného súdu tak krajský súd urobil. Pretože však ide o rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 1 To 105/2011 z 31. augusta 2011, jeho podrobnému preskúmaniu zo strany ústavného súdu bránia dôvody uvedené v bodoch 30 – 34 tohto uznesenia.

62. Ako nelogická sa v kontexte podanej sťažnosti javí argumentácia sťažovateľa, že je „nepripustné, aby odvolací súd rozhodol sám rozsudkom, ak sám nevykoná žiadne dôkazy, keďže by tak bez opory v zákone menil skutkový stav zistený súdom prvého stupňa“. Odvolací súd vo veci sťažovateľa sám rozsudkom nerozhodol. Preto aj tvrdenie sťažovateľa, že ak „odvolací súd považuje rozsah dokazovania pred súdom prvého stupňa za úplný, avšak vykonané dôkazy hodnotí inak, nemôže rozhodnúť po zrušení rozsudku súdu prvého stupňa sám rozsudkom, pokiaľ sám nevykoná alebo nedoplní dôkazy na verejnom zasadnutí“, nie je v danom prípade namieste.

63. Podľa názoru sťažovateľa skutočnosť, že súd druhého stupňa je viazaný hodnotením dôkazov súdom prvého stupňa (okrem dôkazov, ktoré sám vykonal), vyplýva z ustanovení § 321 ods. 1 písm. b), § 322 ods. 3 a § 326 ods. 5 Trestného poriadku. Je však evidentné, že odvolací súd podľa uvedených ustanovení Trestného poriadku nepostupoval, v konaní ich neaplikoval a sťažovateľ ani netvrdí, že ich uplatniť mal. Sťažovateľova argumentácia tak vecne nesúvisí s namietaným postupom a rozhodnutiami všeobecných súdov.

64. Ústavný súd na základe uvedeného preto uzatvára, že nenachádza žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu a sťažovateľom namietaným

porušením označeného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto bolo potrebné jeho sťažnosť v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

65. Sťažovateľ v sťažnosti podanej ústavnému súdu na viacerých miestach zdôraznil námietku, že krajský súd predovšetkým vo svojom prvom uznesení sp. zn. 1 To 105/2011 z 31. augusta 2011 (s dopadom na neskoršie rozhodnutia) hodnotil dôkazy, ktoré sám nevykonal, a že takto postupovať nemohol. Neprípustne teda zrušil oslobodzujúci rozsudok, a to iba na základe iného hodnotenia dôkazov vykonaných okresným súdom.

66. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity je založený na tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

67. V nadväznosti na uvedené ústavný súd formuloval aj právny názor, podľa ktorého pokiaľ sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc (III. ÚS 135/03, III. ÚS 201/04, IV. ÚS 266/08, IV. ÚS 340/2013). Z toho vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodnúť o určitej námietke sťažovateľa nemožno založiť až jej uplatnením v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v prípade, ak ju sťažovateľ

mohol uplatniť v napadnutom konaní, pričom podľa platného právneho poriadku o nej mohol a aj bol povinný meritórne rozhodnúť iný orgán verejnej moci. Preto, ak takáto situácia nastane, treba podľa názoru ústavného súdu sťažnosť v časti týkajúcej sa takejto námietky odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 284/08).

68. Z ústavným súdom vyžiadaného odvolania, ako aj dovolania sťažovateľa vyplýva, že nimi odôvodňoval svoje presvedčenie o nenaplnení všetkých znakov skutkovej podstaty stíhaného prečinu a že v posudzovanom prípade podľa neho ide o občianskoprávny spor. V dovolaní navyše tvrdil, že rozhodnutia všeobecných súdov (okresného súdu a krajského súdu) „sú založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, ktorý bol predmetom konania“. Naplnenie dovolacieho dôvodu sťažovateľ v dovolaní prezentoval porušením ustanovenia § 2 ods. 12 Trestného poriadku a § 319 Trestného poriadku, pokiaľ šlo o postup odvolacieho súdu, a porušením ustanovenia § 2 ods. 12 Trestného poriadku a ustanovenia § 218 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona v súvislosti s konaním okresného súdu. Je teda zrejmé, že v týchto podaniach a ani v ďalšom priebehu týchto konaní pred krajským súdom a najvyšším súdom sťažovateľ neuplatnil ním pred ústavným súdom použitú argumentáciu, podľa ktorej krajský súd neprípustne hodnotil dôkazy, ktoré sám nevykonal. Svedčí o tom aj skutočnosť, že sťažovateľ porušenie ustanovení § 321 ods. 1 písm. b), § 322 ods. 3 a § 326 ods. 5 Trestného poriadku, z ktorých má podľa sťažovateľa vyplývať ním prezentovaná neprípustnosť krajským súdom zvoleného postupu, v konaniach pred všeobecnými súdmi takisto nenamietal. Je teda evidentné, že sťažovateľ nedal príležitosť všeobecným súdom, aby sa touto jeho konkrétnou otázkou osobitne zaoberali a dali mu na ňu primeranú odpoveď. Až vyčerpaním tejto možnosti by mohla nastúpiť právomoc ústavného súdu na preskúmanie záverov všeobecných súdov prijatých k namietanej okolnosti. Ústavný súd preto nemá na základe dosiaľ uvedeného právomoc rozhodnúť o tejto námietke sťažovateľa, čo zakladá dôvod na odmietnutie tejto časti sťažnosti z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu.

69. Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, ako aj z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

70. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími sťažovateľom v návrhu na rozhodnutie uvedenými požiadavkami, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyhovením sťažnosti v časti požadovaného vyslovenia porušenie základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2016